

vendigt, afhænger af en afvejning af to modstående hensyn. På den ene side står hensynet til beskyttelse af individets frihed, på den anden side hensynet til en rimelig effektivitet i bekæmpelsen af kriminalitet.

En væsentlig indskrænkning i adgangen til at etablere varetægt vil beskære mulighederne for at modvirke kriminalitet, at opklare forbrydelser og at gennemføre forfølgningen til dom. En sådan indskrænkning vil dermed forringe de lovlydige borgeres beskyttelse mod kriminalitet. Ved afvejningen mellem hensynet til individets retsbeskyttelse og hensynet til kriminalitetsbekæmpelsens effektivitet kan der ikke ses bort fra udviklingen i kriminaliteten. I tiåret fra 1960 til 1970 er der sket en fordobling af antallet af anmeldte lovovertrædelser. Denne stigning er fortsat i 1971 og igen i 1973, efter at der var indtrådt en vis stagnation i 1972. Der foreligger oplysninger, der peger i retning af, at kriminaliteten også i kvalitativ henseende er ved at udvikle sig i en alvorligere retning. Den organiserede internationale narkotikahandel med den følgekriminalitet, som den giver anledning til, er et særligt iøjnefaldende eksempel herpå. Denne udvikling, der er kendt og mere fræmskredet i udlandet, kan muligvis blive forstærket her i landet i de kommende år. Disse tendenser taler efter udvalgets opfattelse imod at opstille for restriktive regler om anvendelse af varetægt og derved begrænse effektiviteten i kriminalitetsbekæmpelsen.

Den udvikling, der er i gang i retning af at anvende mildere straffe, herunder en mere udbredt brug af betingede domme og friere afsoningsforhold, vil efter udvalgets mening kunne modvirkes, hvis samfundet samtidig oplever en mærkbar svækkelse i forfølgningen og opklaringen af lovovertrædelser.

Ved vurderingen af den rejste kritik anfører udvalget, at det endvidere må tages i betragtning, at antallet af varetægtsfængslinger i forhold til omfanget af den opklarede kriminalitet er mindre i dag end på noget tidligere tidspunkt inden for de sidste 40 år, for hvilke man har tilgængelige statistikker. Medens det årlige antal af opklarede forbrydelser i tidsrummet fra 1933 til 1973 er mere end fordoblet, er der kun sket en beskedent stigning i antallet af varetægtsfængslinger.

I debatten omkring varetægtsfængsling har det ofte været anført, at varetægtsfængsling bliver anvendt væsentligt mere her i landet end i de fleste andre europæiske lande. De undersøgelser, der er refereret i betænkningen, giver imidlertid efter udvalgets opfattelse ikke grundlag for dette syns-

punkt. En sammenligning med Sverige og Norge synes i hvert fald at vise, at man ikke varetægtsfængsler mere her i landet end i de to lande.

Udvalget kan på denne baggrund ikke tilslutte sig den kritik, der har været rejst mod omfanget af varetægtsfængslinger.

c. I forbindelse med overvejelserne om antallet af varetægtsfængslinger har udvalget gennemgået de gældende varetægtsbetingelser og stillet forslag om en række ændringer, hovedsagelig med det formål at skærpe eller præcisere betingelserne.

1°) Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 780 er det en grundlæggende betingelse for varetægtsfængsling, at lovovertrædelser skal være af en sådan beskaffenhed, at straffen »efter det foreliggende skønnes at blive højere end bøde eller hæfte«, d.v.s. at der skal være konkret forskyldt straf af fængsel. Udvalget finder, at kravet om konkret forskyldt fængselsstraf bør bibeholdes, men foreslår samtidig, at kravet suppleres med en bestemmelse om, at varetægt kun kan iværksættes, hvis den påsigtede lovovertrædelse er af en sådan grovhed, at strafferammen omfatter fængsel i *1 år og 6 måneder* eller mere. Både i straffeloven og i særlovgivningen findes imidlertid en lang række straffbare forhold, som kan straffes med fængsel i indtil 3 måneder, indtil 6 måneder eller indtil 1 år. Udvalget har nøje gennemgået disse bestemmelser og er kommet til det resultat, at adgangen til varetægtsfængsling i disse tilfælde uden skade vil kunne bortfalde.

2°) Udvalget anfører, at der ved afgørelsen af, om varetægt bør anvendes, først og fremmest bør foretages en afvejning af indgrebets nødvendighed over for den skade og de forstyrrelser, som indgrebet kan forvolde hos sigtede, hans familie og andre, der bliver berørt heraf. Reglerne bør derfor udformes således, at domstolen, politiet og forsvareren ansføres til at få alle relevante oplysninger frem, der er nødvendige for at kunne foretage denne afvejning, herunder oplysninger om anholdtes arbejdsmæssige og familiemæssige forhold. Udvalget foreslår derfor, at der i retsplejeloven indføres en udtrykkelig regel, hvorefter frihedsberøvelsen, også med hensyn til dens varighed, ikke må stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, der kan ventes (lovforslagets § 762, stk. 3).

3°) I retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 1, findes en særlig adgang til varetægtsfængsling af personer uden fast bopæl eller opholdssted m. v. Ud-